

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 18 września 1995 r.

w sprawie trybu wykonywania nadzoru nad działalnością administracyjną sądów.

Na podstawie art. 34 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 1994 r. Nr 7, poz. 25, Nr 77, poz. 355, Nr 91, poz. 421 i Nr 105, poz. 509 oraz z 1995 r. Nr 34, poz. 163 i Nr 81, poz. 406) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Nadzór nad działalnością administracyjną sądów obejmuje zagadnienia związane z zapewnieniem sprawnego rozpoznawania spraw, prawidłowego wykonywania orzeczeń sądowych oraz podejmowania czynności zapobiegawczych należących do kompetencji sądu.

2. Nadzór ten wykonywany jest w następujących formach:

- 1) wizytacji obejmujących pełny zakres działalności administracyjnej sądu lub wybranego wydziału (wydziałów), a także ocenę kultury pracy sądów,
- 2) lustracji obejmujących określoną problematykę,
- 3) dokonywania ocen działalności administracyjnej sądów, w szczególności na podstawie analiz danych statystycznych, wykazu spraw starych (nie rozpoznanych mimo upływu 3 miesięcy od wpływu sprawy), postępowania odwoławczego oraz badania skarg,
- 4) wizytacji i lustracji obejmujących wykonywanie orzeczeń sądowych,
- 5) kontroli organizacji pracy sekretariatów i biurowości sądowej,
- 6) narad powizytacyjnych oraz konferencji szkoleniowych sędziów i innych pracowników sądów.

§ 2. 1. Prezes sądu apelacyjnego i odpowiednio prezes sądu wojewódzkiego sprawuje nadzór nad działalnością administracyjną sądów w podległym mu okręgu osobiście, za pośrednictwem wiceprezesów, przewodniczących wydziałów, sędziów wizytatorów, a w uzasadnionych wypadkach także innych sędziów oraz inspektorów do spraw biurowości sądowej. Prezes sądu wojewódzkiego sprawuje nadzór nadto za pośrednictwem kuratora wojewódzkiego dla dorosłych oraz kuratora wojewódzkiego rodzinnego.

2. Prezes sądu apelacyjnego i odpowiednio prezes sądu wojewódzkiego do wykonywania czynności nadzoru wyznacza sędziów wizytatorów oraz inspektorów do spraw biurowości sądowej, którzy działają w wydziałach lub referatach wizytacyjnych albo w innych jednostkach organizacyjnych sądu. Prezes sądu wojewódzkiego do wykonywania czynności nadzoru wyznacza nadto kuratora wojewódzkiego dla dorosłych oraz kuratora wojewódzkiego rodzinnego.

3. Prezes sądu rejonowego sprawuje nadzór nad działalnością administracyjną podległych mu jednostek organizacyjnych osobiście, za pośrednictwem wiceprezesa, przewodniczących wydziału lub wyznaczonego sędziego.

§ 3. Prezes sądu wojewódzkiego sprawuje nadzór nad działalnością administracyjną sądów rejonowych

na obszarze właściwości sądu wojewódzkiego i nad kolegiami do spraw wykroczeń oraz nad funkcjonowaniem jednostek organizacyjnych w kierowanym przez niego sądzie.

§ 4. 1. Prezes sądu apelacyjnego sprawuje nadzór nad działalnością administracyjną sądów wojewódzkich w podległym mu okręgu oraz nad funkcjonowaniem jednostek organizacyjnych w kierowanym przez niego sądzie.

2. Prezes sądu apelacyjnego sprawuje również nadzór nad działalnością administracyjną sądów rejonowych, zwłaszcza przez koordynowanie czynności z zakresu tego nadzoru wykonywanych przez prezesów sądów wojewódzkich.

3. W ramach nadzoru, o którym mowa w ust. 2, zwłaszcza w odniesieniu do spraw z zakresu prawa pracy i spraw gospodarczych należących do sądów rejonowych działających w tych okręgach, w których w sądzie wojewódzkim nie ma sądu pracy ani sądu gospodarczego, prezes sądu apelacyjnego zarządza przeprowadzenie wizytacji lub lustracji sądu rejonowego przez wizytatorów podległego sobie sądu lub przez odpowiednich wizytatorów innego sądu wojewódzkiego.

4. Prezes sądu apelacyjnego może zarządzić przeprowadzenie doraźnej wizytacji lub lustracji w dowolnym sądzie rejonowym na obszarze powierzonego mu okręgu w każdej kategorii spraw, jeżeli uzna to za celowe na podstawie ustaleń poczynionych w toku innych czynności. Przeprowadzenie takiej wizytacji lub lustracji nie zwalnia prezesa sądu wojewódzkiego z obowiązku sprawowania stałego nadzoru nad sądami rejonowymi, o których mowa w § 3.

§ 5. 1. Prezesi sądów apelacyjnych i wojewódzkich ustalają corocznie plan zadań nadzorczych, po zasięgnięciu opinii kolegium sądu.

2. Prezes sądu wojewódzkiego sporządza plan zadań nadzorczych i doręcza go prezesowi sądu apelacyjnego w terminie do 15 stycznia każdego roku, wraz ze sprawozdaniem z realizacji planu pracy za ubiegły rok. Prezes sądu apelacyjnego w terminie 14 dni może wnieść do tego planu uzupełnienia i uwagi. Są one wiążące dla prezesa sądu wojewódzkiego.

3. Prezes sądu apelacyjnego sporządza plan zadań nadzorczych po zapoznaniu się z planami sporządzonymi przez prezesów sądów wojewódzkich w okręgu apelacyjnym, w terminie do 15 lutego każdego roku.

4. Plany sporządzone przez prezesów sądów apelacyjnych i wojewódzkich doręcza się Ministerstwu Sprawiedliwości, wraz ze sprawozdaniami z realizacji planów zadań nadzorczych za ubiegły rok. Ministerstwo Sprawiedliwości w terminie 14 dni może do tych

planów wnieść uzupełnienia i uwagi, które wiążą prezesów właściwych sądów.

5. Wizytacje jednostek organizacyjnych każdego sądu przeprowadza się co najmniej raz w okresie trzyletnim.

§ 6. 1. Przewodniczącym wydziału wizytacji i doskonalenia kadr w sądzie apelacyjnym oraz przewodniczącym wydziału (referatu) wizytacyjnego w sądzie wojewódzkim jest wiceprezes sądu, jeżeli funkcji tej nie wykonuje prezes sądu.

2. W skład wydziału (referatu) wizytacyjnego w sądzie wojewódzkim powinni wchodzić sędziowie wizytatorzy sprawujący nadzór nad działalnością administracyjną sądów, w szczególności w sprawach karnych, cywilnych oraz rodzinnych i nieletnich, kurator wojewódzki dla dorosłych i kurator wojewódzki rodzinny oraz inspektor do spraw biurowości. O utworzeniu referatu wizytacyjnego prezes sądu wojewódzkiego informuje Ministerstwo Sprawiedliwości oraz prezesa sądu apelacyjnego.

3. W skład wydziału wizytacji i doskonalenia kadr w sądzie apelacyjnym wchodzi sędziowie wizytatorzy sprawujący nadzór nad działalnością administracyjną sądów we wszystkich kategoriach spraw oraz inspektor do spraw biurowości.

§ 7. Prezes sądu apelacyjnego i odpowiednio prezes sądu wojewódzkiego mogą zlecać, w uzgodnieniu z kolegium sądu, doraźne przeprowadzenie wizytacji lub lustracji sędziom orzekającym nie mającym statusu wizytatorów.

§ 8. 1. W sądzie wojewódzkim, w którym nie utworzono referatu wizytacyjnego, czynności nadzoru nad działalnością administracyjną sądów rejonowych wykonują sędziowie orzekający w sprawach odwoławczych wyznaczeni przez prezesa sądu wojewódzkiego.

2. W sądzie, o którym mowa w ust. 1, prezes sądu wojewódzkiego wyznacza inspektora do wykonywania czynności kontrolnych w zakresie biurowości sądowej i organizacji pracy sekretariatów oraz kuratora wojewódzkiego dla dorosłych i kuratora wojewódzkiego rodzinnego do wykonywania czynności nadzoru nad działalnością kuratorów sądowych.

§ 9. 1. Sędziowie wizytatorzy wykonują swe zadania przez:

- 1) przeprowadzanie problemowych i tematycznych wizytacji i lustracji w sądach,
- 2) wizytowanie rozpraw i przedstawianie sędziom orzekającym oraz innym pracownikom sądów uwag i spostrzeżeń poczynionych w toku wizytacji,
- 3) badanie zasadności skarg i wniosków,

4) udział w naradach i szkoleniach zawodowych sędziów oraz innych pracowników sądów,

5) inicjowanie wszczęcia postępowań wyjaśniających i dyscyplinarnych przez osoby i organy uprawnione.

2. Prezes sądu może zlecać sędziom wizytatorom przygotowywanie materiałów dla dokonania oceny pracy asesorów i sędziów w związku z zamierzonym wystąpieniem o powołanie na wyższe stanowisko.

3. Sędziowie wizytatorzy działający w wydziałach i referatach wizytacyjnych są obowiązani orzekać w miarę możliwości i potrzeb, nie mniej jednak niż raz w miesiącu.

§ 10. W toku wizytacji należy badać w szczególności sprawność postępowania sądowego, w tym przygotowanie posiedzeń, wykonywanie czynności w toku postępowania międzyinstancyjnego, a także wykonywanie orzeczeń sądowych, zwracając przy tym uwagę na kulturę pracy sądu oraz osób wykonujących dane czynności.

§ 11. 1. Z przebiegu wizytacji sporządza się sprawozdanie zawierające dokonane ustalenia i ocenę pracy wizytowanego sądu wraz z ewentualnymi wnioskami o wytknięcie naruszeń obowiązków służbowych, a także — w razie potrzeby — zawierające wnioski o wniesienie przez Ministra Sprawiedliwości środka odwoławczego od prawomocnego orzeczenia lub o wystąpienie z pytaniem prawnym.

2. Sprawozdanie z wizytacji wraz z projektem zarządzeń powizytacyjnych przedstawia się prezesowi sądu w terminie 14 dni od zakończenia wizytacji.

§ 12. 1. Prezes sądu apelacyjnego lub wojewódzkiego na podstawie sprawozdania z wizytacji wydaje prezesowi wizytowanego sądu zarządzenia powizytacyjne i określa termin ich wykonania, a w razie potrzeby podejmuje działania dyscyplinujące, o których mowa w przepisach prawa o ustroju sądów powszechnych.

2. Odpis sprawozdania z każdej wizytacji, wraz z informacją o zastosowanych środkach dyscyplinujących, prezes sądu wojewódzkiego przedstawia prezesowi sądu apelacyjnego.

3. W razie przeprowadzenia wizytacji w sądzie rejonowym przez sędziego wizytatora sądu apelacyjnego, prezes tego sądu przesyła zarządzenia powizytacyjne za pośrednictwem prezesa sądu wojewódzkiego.

4. Odpis sprawozdania z wizytacji i wydanych zarządzeń powizytacyjnych prezes sądu apelacyjnego przedstawia Ministerstwu Sprawiedliwości, jeżeli zachodzi potrzeba:

- 1) wniesienia przez Ministra Sprawiedliwości środka odwoławczego od prawomocnego orzeczenia,
- 2) wystąpienia do Sądu Najwyższego o wyjaśnienie przepisów, których stosowanie wywołuje rozbieżności w orzecznictwie,
- 3) zawiadomienia właściwych organów o konieczności zmiany lub uchylecia przepisów sprzecznych z ustawą,
- 4) w innych wypadkach, jeżeli uzna to za celowe.

5. Do sprawozdania, o którym mowa w ust. 4, prezes sądu załącza informację o zastosowanych środkach dyscyplinujących.

§ 13. Prezes sądu apelacyjnego lub wojewódzkiego zwołuje — jeżeli uzasadniają to wnioski powizytacyjne — w terminie jednego miesiąca od zakończenia wizytacji konferencję w celu omówienia wyników wizytacji z udziałem prezesa, sędziów i asesorów wizytowanego sądu. Na konferencję mogą być zapraszani przedstawiciele samorządu ławniczego.

§ 14. Sędziowie wizytowanego sądu mogą zgłaszać prezesowi sądu apelacyjnego lub wojewódzkiego oraz Ministrowi Sprawiedliwości uwagi i wnioski co do przeprowadzonej wizytacji. O wynikach oceny tych uwag i wniosków zainteresowani sędziowie powinni być zawiadomieni.

§ 15. Lustracja ma na celu zbadanie określonej problematyki z zakresu działalności administracyjnej sądu. Przepisy § 11, 12, 13 i 14 stosuje się odpowiednio.

§ 16. 1. Inspektor do spraw biurowości sądowej wykonuje czynności kontrolne w zakresie biurowości sądowej i organizacji pracy sekretariatu, a na polecenie prezesa sądu wojewódzkiego również w zakresie biurowości komorników.

2. W toku przeprowadzania lustracji inspektor bada w szczególności:

- 1) prawidłowość stosowania przepisów regulaminu wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych oraz instrukcji sądowej, sposób wykonywania zarządzeń i orzeczeń oraz organizację pracy sekretariatów,
- 2) stan zaległości ze szczególnym uwzględnieniem spraw, w których postępowanie trwa dłużej niż 6 miesięcy,
- 3) sposób prowadzenia ksiąg i innych urządzeń ewidencyjnych oraz — wrywkowo — rzetelność sporządzania sprawozdań statystycznych,
- 4) warunki i kulturę pracy oraz poziom przygotowania pracowników sekretariatów.

3. Inspektor w sądzie apelacyjnym koordynuje działalność inspektorów w podległych sądach wojewódzkich oraz uczestniczy w szkoleniach sekretarzy sądowych.

§ 17. 1. Inspektor do spraw biurowości omawia z pracownikami sekretariatu ujawnione w toku czynności błędy i wskazuje prawidłowy sposób załatwienia. Po zakończonej lustracji przekazuje swoje spostrzeżenia i uwagi przewodniczącemu wydziału, prezesowi sądu rejonowego oraz właściwemu sędziemu wizytatorowi.

2. W terminie 14 dni od zakończenia lustracji inspektor przedstawia prezesowi sądu sprawozdanie, wraz z wnioskami co do potrzeby wydania zarządzeń polustracyjnych. Przepis § 12 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

§ 18. Zakres czynności nadzorczych kuratora wojewódzkiego dla dorosłych oraz kuratora wojewódzkiego rodzinnego, wyznaczonych do sprawowania kontroli nad działalnością kuratorów sądowych, regulują odrębne przepisy.

§ 19. W Ministerstwie Sprawiedliwości czynności z zakresu nadzoru nad działalnością administracyjną sądów w szczególności polegają na:

- 1) ustalaniu i koordynowaniu kierunków nadzoru wykonywanego przez prezesów sądów,
- 2) dokonywaniu analiz prawomocnych orzeczeń sądowych, zwłaszcza w zakresie stosowania przepisów wprowadzających nowe instytucje prawne,
- 3) przeprowadzaniu doraźnych wizytacji i lustracji sądów oraz działalności nadzorczej sądów,
- 4) przedstawianiu Ministrowi Sprawiedliwości rocznych informacji o działalności sądów oraz o wykonywaniu nadzoru przez prezesów sądów,
- 5) organizowaniu konferencji w zakresie działalności nadzorczej.

§ 20. Ministerstwo Sprawiedliwości bada i ocenia nadesłane materiały i propozycje z zakresu nadzoru wykonywanego przez właściwe organy i wydaje w tych sprawach stosowne dyspozycje.

§ 21. Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 marca 1991 r. w sprawie trybu wykonywania nadzoru nad działalnością administracyjną sądów (Dz. U. Nr 29, poz. 126).

§ 22. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości: *J. Jaskiernia*